

Sygn. akt **XXVII Ca 2501/17**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 maja 2018 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie XXVII Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący:	<i>Sędzia SO Piotr Wojtysiak</i>
Protokolant:	sekr. sądowy Edyta Krzepicka

po rozpoznaniu w dniu 24 maja 2018 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) *sp. z o.o. w W.*

przeciwko (...) *sp. z o.o. w W.*

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego dla m. st. Warszawy w Warszawie

z dnia 22 czerwca 2017 r., sygn. akt II C 3692/16

1. **oddala apelację;**

2. **zasądza od (...) sp. z o.o. w W. na rzecz (...) sp. z o.o. w W. kwotę 135 zł (sto trzydzieści pięć złotych) tytułem zwrotu części kosztów zastępstwa procesowego w instancji odwoławczej.**

SSO Piotr Wojtysiak

Sygn. akt **XXVII Ca 2501/17**

UZASADNIENIE

Pozwami wniesionymi w dniu 31 sierpnia 2016 r. (...) Sp. z o.o. w W. wносиła o zasądzenie od pozwanej (...) Spółka z o.o. w W. kwot w wysokości po 250 Euro wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 19 sierpnia 2016 r. do dnia zapłaty, tytułem odszkodowania za opóźniony lot, a także domagała się zasądzenia pozwanej na swoją rzecz zwrotu kosztów procesu według norm przepisanych.

Pozwany nie uznał powództw i wnosił o ich oddalenie oraz zasądzenie kosztów procesu.

Wyrokiem z dnia 22 czerwca 2017 r. Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w Warszawie zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 500 Euro z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w wysokości równej sumie stopy referencyjnej Narodowego Banku Polskiego i 5,5 punktów procentowych za

okres od dnia 19 sierpnia 2016 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 1 200 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania sądowego.

Od powyższego orzeczenia pozwany wniósł apelację zaskarżając je w całości oraz zarzucając naruszenie

1. art. 5, 6 i 7 Rozporządzenia (WE) nr 261/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lutego 2004 r. ustanawiającego wspólne zasady odszkodowania i pomocy dla pasażerów w przypadku odmowy przyjęcia na pokład albo odwołania lub dużego opóźnienia lotów z uwzględnieniem znaczenia tych przepisów nadanego wyrokami Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w sprawach C-402/07 i C-432/07 oraz C-581/10 i C-629/10 poprzez ich błędne zastosowanie skutkujące błędną oceną charakteru prawnego ryczałtowego odszkodowania;

2. art. 449 k.c. i art. 509 § 1 k.c. w zw. z art. 58 k.c. poprzez przyjęcie, że odszkodowanie będące przedmiotem umowy cesji między poprzednikiem prawnym powoda a powodem może być przedmiotem przelewu i uznanie, że doszło do skutecznego przelewu wierzytelności na powoda;

3. art. 509, 351¹ w zw. z art. 58 k.c. i art. 384 k.c. poprzez błędne przyjęcie, że pozwanej, nie będącej stroną umowy cesji, nie służy zarzut nieważności przelewu czy nadużycia prawa;

4. art. 15 Rozporządzenia w zw. z art. 385¹ k.c. i art. 58 k.c. poprzez dopuszczenie klauzuli nieuzgodnionej indywidualnie z konsumentem, która ogranicza wysokość odszkodowania wynikającego z art. 7 Rozporządzenia, a w konsekwencji uznanie, że doszło do nabycia wierzytelności objętej pozwem przez powoda;

5. art. 353¹ w zw. z art. 58 k.c., art. 384, 385¹, 385³ pkt 2, 3, 4, 8, 10, 14, 19, 20, 22, 388 k.c. poprzez ich niezastosowanie lub błędne zastosowanie i przyjęcie, że treść umowy cesji, w tym treść nieuzgodnionych indywidualnie z konsumentem klauzul zawartych w regulaminie i cenniku portalu (...).pl, mieści się w granicach swobody umów, nie zawiera klauzul niedozwolonych, na które mogłyby powoływać się pozwana, a także poprzez uznanie ww. postanowień za jednoznaczne,

a w konsekwencji uznanie, że doszło do nabycia wierzytelności objętej pozwem przez powoda;

6. art. 510 § 2, 509 w zw. z art. 58 k.c. poprzez przyjęcie ważności umowy przelewu pomimo braku causae tej umowy;

7. art. 511 k.c. oraz 74 i 78 k.c. poprzez ich niezastosowanie i uznanie, że przelew wierzytelności, z której Powód wywodzi swe roszczenie nie wymaga formy pisemnej, a wystarczający jest podpis złożony za pomocą wskaźnika myszki;

8. art. 56 k.c. i art. 5, 6 i 7 Rozporządzenia z uwzględnieniem znaczenia tych przepisów nadanego wyrokami Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w sprawach C#402/07 i C-432/07 oraz C-581/10 i C-629/10 poprzez ich błędne zastosowanie oraz naruszenie prawa procesowego w postaci art. 227, 233 i 316 k.p.c., w tym poprzez błędne ustalenie faktyczne, że roszczenie będące przedmiotem przelewu nie wynika z zawartej w formie pisemnej umowy przewozu;

9. art. 316, 227, 228, 229, 230, 232 i 233 k.p.c. i dokonanie błędnych ustaleń faktycznych poprzez uznanie, że doszło do zawarcia umowy cesji i powód nabył dochodzone pozwem roszczenie;

10. art. 65 § 2 k.c. poprzez uznanie, że wolą stron było dokonanie przelewu wierzytelności, a w konsekwencji uznanie, że doszło do nabycia wierzytelności objętej pozwem przez powoda;

Wskazując na powyższe zarzuty pozwany wniósł o zmianę zaskarżonego orzeczenia i oddalenie powództwa oraz zasądzenie na jej rzecz kosztów postępowania za obie instancje według norm przepisanych.

Powód wnosił o oddalenie apelacji i zasądzenie na jego rzecz kosztów zastępstwa procesowego w instancji odwoławczej.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności wskazać należy, że skarżąca w apelacji podnosiła wyłącznie zarzuty odnoszące się do braku legitymacji czynnej z uwagi na niedopuszczalność przelewu zryczałtowanego odszkodowania przewidzianego przepisami rozporządzenia (WE) nr 261/2004. Także w toku postępowania pierwszoinstancyjnego pozwana wskazywała podnosiła wyłącznie takie zarzuty. Nie kwestionowała natomiast zasadności samego roszczenia.

W ocenie Sądu Okręgowego żaden zarzut podniesiony w apelacji nie jest trafny.

Strona pozwana podniosła zarzuty naruszenia przepisów prawa materialnego wskazując, że cesja dokonana między powodem P. R. Sp. z o. o a M. W. i U. W. - jest nieważna z uwagi na charakter wierzytelności będącej przedmiotem tej cesji.

Z treści art. 509 § 1 k.c. wynika, że wierzyciel może bez zgody dłużnika przenieść wierzytelność na osobę trzecią (przelew), chyba że sprzeciwiałoby się to ustawie, zastrzeżeniu umownemu albo właściwości zobowiązania.

Z reguły każda wierzytelność (pieniężna i niepieniężna), jeżeli jest zbywalna, może być przedmiotem przelewu, chyba że zakazuje tego ustawa (np. art. 449, 595, 602, 912 k.c.), umowa bądź sprzeciwia się temu właściwość zobowiązania. W ocenie Sądu Okręgowego ustawowe zakazy zbywania wierzytelności odnoszące się do roszczeń z deliktu nie mają zastosowania w realiach niniejszej sprawy. W rozporządzeniu nr 261/2004 nie rozstrzygnięto wprawdzie charakteru prawnego odpowiedzialności przewoźnika lotniczego, w szczególności nie wskazano, czy wynika ona z umowy, czy z zobowiązania pozaumownego, niemniej Sąd Okręgowy podziela pogląd o umownym charakterze tych roszczeń (vide: uchwała SN z dnia 17 marca 2017 r., sygn. akt III CZP 111/16). Roszczenie o zapłatę zryczałtowanego odszkodowania nie jest uwarunkowane wykazaniem winy w działaniu przewoźnika, ani poniesieniem szkody przez pasażera, gdyż wysokość tego odszkodowania jest określona wprost i zależy wyłącznie od długości trasy lotu. Stanowi ono w istocie rodzaj zryczałtowanej kary ustawowej za nienależyte wykonanie zobowiązania (umowy) przez przewoźnika lotniczego, służącej „uproszczonej” kompensacji dwojakiego rodzaju uszczerbku: majątkowego i niemajątkowego (co świadczy o mieszanym charakterze roszczenia), bez potrzeby dokonywania jakiegokolwiek oceny indywidualnej sytuacji pasażera. Toteż mieści się ono w reżimie odpowiedzialności kontraktowej, a nie deliktowej. Dlatego też art. 449 k.c., wyłączający możliwość przelewu, powoływany przez apelanta a umiejscowiony w grupie przepisów Kodeksu cywilnego o czynach niedozwolonych, nie znajduje w sprawie zastosowania.

Równocześnie zdaniem Sądu Okręgowego nie ma podstaw, aby przyjąć, że roszczenie pasażera o wypłatę zryczałtowanego odszkodowania ma charakter osobisty, a jego natura sprzeciwia się dopuszczalności przenoszenia w drodze cesji wierzytelności. W szczególności odszkodowanie to nie ma osobistego związku z osobą pasażera, albowiem jego wysokość nie jest kształtowana indywidualnie, odrębnie w stosunku dla każdego pasażera, lecz powołane rozporządzenie statuuje generalną zasadę odpowiedzialności przewoźnika, która aktualizuje się przy spełnieniu konkretnych przesłanek enumeratywnie wymienionych w rozporządzeniu. Natomiast okoliczności dotyczące sytuacji pasażera takie jak: element przewozu lotniczego, jako części imprezy turystycznej, czy zmiana planu podróży poprzez zaproponowanie pasażerowi lotu alternatywnego, nie świadczy o uprawnieniu osobistym pasażera, a jedynie ma wpływ na ocenę zasadności przyznania przedmiotowego odszkodowania.

Reasumując, zdaniem Sądu Okręgowego pasażerowi przysługuje prawo wyboru czy chce dochodzić zapłaty odszkodowania na swoją rzecz, czy też zbyć przedmiotową wierzytelność na rzecz podmiotu trzeciego i uzyskać z tego tytułu rekompensatę.

Chybiona jest także druga grupa zarzutów skarżącej mająca na celu wykazanie abuzywności postanowień stosowanych przez stronę powodową w zawieranych umowach cesji z cedentami, będącymi konsumentami, co w jego ocenie powinno skutkować nieważnością umów, jako sprzecznych z przepisami określającymi zasady zawierania umów z udziałem konsumentów (art. 384 i n. k.c.). W tym zakresie należy wskazać na treść przepisu art. 513 § 1 k.c., zgodnie, z którym dłużnikowi przysługują przeciwko nabywcy wierzytelności wszelkie zarzuty, które miał przeciwko zbywcy

w chwili powzięcia wiadomości o przelewie. Z przepisu tego nie wynika natomiast, aby pozwanemu dłużnikowi przysługiwały zarzuty przeciwko nabywcy, tj. stronie powodowej, które potencjalnie przysługiwać mogłyby zbywcy (tj. pasażerom-cedentom). Przepis art. 515 k.c. stanowi, że: jeżeli dłużnik, który otrzymał o przelewie pisemne zawiadomienie pochodzące od zbywcy, spełnił świadczenie do rąk nabywcy wierzytelności, zbywca może powołać się wobec dłużnika na nieważność przelewu albo na zarzuty wynikające z jego podstawy prawnej tylko wtedy, gdy w chwili spełnienia świadczenia były one dłużnikowi wiadome. Przepis ten stosuje się odpowiednio do innych czynności prawnych dokonanych między dłużnikiem a nabywcą wierzytelności. Również z powyżej wskazanej regulacji nie wynika, aby pozwany dłużnik mógł skutecznie podnosić zarzuty przysługujące zbywcy przeciwko nabywcy. Takie zarzuty dotyczące nieważności przelewu albo zarzuty wynikające z jego podstawy prawnej, może podnosić jedynie zbywca i to tylko wówczas, gdy spełnienie świadczenia nastąpiło do rąk nabywcy wierzytelności oraz gdy w chwili spełnienia świadczenia były one dłużnikowi wiadome.

Powyższe rozważania są spójne ze stanowiskiem wyrażanym przez Sąd Najwyższy, zgodnie, z którym, w sprawie o spełnienie świadczenia z tytułu wierzytelności objętej przelewem dłużnik może stawiać zarzuty dotyczące stosunku wewnętrznego między cedentem a cesjonariuszem, a w szczególności kwestionować prawidłowość *causae* przelewu (vide: wyrok SN z dnia 19 lutego 1998 r., sygn. akt III CKN 387/97). Sąd Najwyższy wyraził pogląd, który Sąd Okręgowy podziela i przyjmuje za własny, że skoro skutkiem pierwotnego braku prawidłowej przyczyny umowy lub jej następczego upadku jest bezwzględna nieważność czynności prawnej, oddziałująca *erga omnes*, to okoliczność ta może być przedmiotem zarzutu każdej osoby mającej interes prawny w stwierdzeniu tej nieważności, a więc, rzecz jasna, także dłużnika. Dłużnik nie jest natomiast uprawniony do ingerowania w wewnętrzny stosunek łączący cedenta i cesjonariusza, kwestionując postanowienia umowne nieobarczone bezwzględną nieważnością, w tym zarzuty, które mogłyby przysługiwać cedentowi wobec cesjonariusza, jako konsumentowi.

W ocenie Sądu Okręgowego pozwana spółka, która nie jest konsumentem i nie łączy jej z powodem-przedsiębiorcą stosunek umowny, którego postanowienia mogłyby zostać uznane za abuzywne, nie jest uprawniona do podnoszenia zarzutów dotyczących stosunku wewnętrznego powoda-przedsiębiorcy, jako cesjonariusza oraz konsumenta, jako cedenta, zwłaszcza, że sami cedenci – konsumenci nigdy nie kwestionowali faktu związania postanowieniami umowy cesji. To cedenci - konsumenci mogliby powoływać się na brak doręczenia im wzorca umownego przed zawarciem umowy cesji, czyli naruszenie art. 384 k.c., czy też na fakt sformułowania postanowień umownych w sposób niedozwolony, wskazując na art. 385¹ k.c. oraz art. 385³ k.c. Skoro zatem konsumenci nie twierdzą, że postanowienia umowne nie zostały z nimi indywidualnie uzgodnione oraz nie twierdzą, że postanowienia te kształtowały ich prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami oraz naruszały ich interesy w sposób rażący, to takich postanowień umownych nie sposób uznać za niedozwolone.

Odniesić się należy także do zarzutu apelacji dotyczących braku ważnej *causae* uzasadniającej dokonanie czynności prawnej zobowiązująco-rozporządzającej, co oznacza brak skutecznego przejścia wierzytelności na powoda-cesjonariusza. Zarzut ten jest w ocenie Sądu Okręgowego bezzasadny. Umową zobowiązującą, stanowiącą *causam* do przeniesienia wierzytelności, była umowa sprzedaży – zgodnie z art. 510 § 1 k.c. umowa zobowiązująca wywołała automatycznie skutek rozporządzający (tzw. umowa zobowiązująco-rozporządzająca, o podwójnym skutku). Cena była jednoznacznie ustalona w cenniku i nie zmienia tego twierdzenia fakt, że jej ostateczna wysokość zależała od określonych czynników, mogących nastąpić w przyszłości. Kluczowe jest to, że czynniki te zostały precyzyjnie w treści umów zawarte oraz cedenci w momencie zawierania umów cesji wiedzieli, na jakiej podstawie wysokość ceny zostanie obliczona oraz w jakim terminie zostanie im wypłacona. Bez znaczenia dla istnienia ważnej *causae* była niewymagalność roszczenia o zapłatę ceny w momencie zawierania umowy cesji, skoro samo roszczenie już w tej dacie istniało, a jego wysokość wynikała z przepisów prawa. Z tych też względów nie można uznać, że umowy cesji niedoszły do skutku (są nieważne).

Odnosząc się do zarzutu niewłaściwej formy umów cesji wskazać należy, że przedmiotowe umowy cesji nie wymagają formy pisemnej. Co do zasady umowa przelewu może być zawarta w dowolnej formie, w tym w sposób dorozumiany, jednak z treści umowy powinna dać się wyinterpretować wola obu stron. Natomiast wbrew twierdzeniom apelanta, nie

można zasadnie twierdzić, że z faktu, iż podstawę tego roszczenia stanowi ustawa, wynika, że wierzytelność pasażera w postaci odszkodowania za opóźniony lot jest stwierdzona pismem i w konsekwencji, jej przelew wymaga formy pisemnej. Innymi słowy, błędnym jest założenie, jakoby roszczenie pasażera stanowiło wierzytelność stwierdzoną pismem w rozumieniu art. 511 k.c. Wobec tego, umowa cesji mogła zostać zawarta w dowolnej formie, a nawet w sposób dorozumiany. Ponadto w sytuacji, gdy obie strony zgodnie twierdzą, że doszło do przelewu wierzytelności z umowy i że obie strony miały taki zamiar i cel umowy na względzie - zbędne są rozważania i dokonywanie wykładni oświadczeń woli w tym przedmiocie. Dokonywanie takiej wykładni ma bowiem sens wówczas, gdy stanowiska stron umowy różnią się (vide: wyrok SA w Katowicach z dnia 8 marca 2005 r., sygn. akt I ACa 1516/04). Nie budzi wątpliwości Sądu, że umowy cesji, na podstawie których powód nabył dochodzone wierzytelności zawierały wszystkie niezbędne elementy (określone były strony umowy, wierzytelność za pomocą oznaczenia linii lotniczej, numeru i daty lotu oraz numeru rezerwacji), a oświadczenia woli cedentów (zachowania ujawnione poprzez posługiwanie się środkiem komunikacji elektronicznej) i cesjonariusza (podpis na dokumencie) były zgodne. Ponadto, fakt zawarcia umów cesji został potwierdzony pisemnie przez każdego z cedentów, co tylko jest dodatkowym argumentem, iż wola zawarcia umowy cesji z powodem została rzeczywiście wyrażona przez pierwotnych wierzycieli.

W świetle powyższego stwierdzić należało bezzasadność zarzutów apelacji i prawidłowość rozstrzygnięcia Sądu Rejonowego, co doprowadziło do oddalenia apelacji na podstawie art. 385 k.p.c.

W przedmiocie kosztów postępowania apelacyjnego orzeczono zgodnie z art. 102 k.p.c. przyznając na rzecz powoda jedną stawkę stawki minimalnej naliczonej od wartości przedmiotu sporu określonej dla pojedynczej sprawy (250 Euro) określonej w § 2 pkt 2 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych, w brzmieniu obowiązującym w chwili wniesienia apelacji (270 zł x 50% = 135 zł)

SSO Piotr Wojtysiak